

Senki földjén

A Széchenyi tér fái alatt, a Korzó padjain sokféle emberrel találkozni. A medencével szemben nap mint nap tizenévesek foglalnak helyet — ahogy mondják — délelőtt 10-kor nyitják a „zsibongót” (ekkor találkoznak). Három lány, négy fiú — ezt azonban pontosan nem lehet eldönteni, a külsejükből. Ismeretseget kötni velük legalább ilyen nagy feladat. Nekem kétnapi kísérletezés után szerencsém volt, hajlandók voltak beszélni sorsukról. Ám egy ígéret fejében — hogy újságba nem kerül sem a vezetéknevük, sem az arcképük. Történeteik azt is elmondják, miért.

1.

Bemutatom a társaságot. A bal szélen sunyi nézésű, hosszú fekete hajú fiú ül. Mellette tornacipőben, farmernadrágban, s szalmakalapban egy csinos lány, majd az „idősebb” generáció követezik. Négy húsz év körüli fiatalember, s egy vastaggon festett nő.

A fekete hajú fiú elmélázva nézi az autót, a hétköznapi utcai járókelőket, alig szól bele a többiek beszélgetésébe. Talán ezért kapta a „Csendes” nevet. Vele sikerült először beszédelegyedni.

A nevemet, már mint említettem, nem mondom. Elégedjen meg azzal, hogy „Csendes” vagy Sanyi megszólításra odafigyelek. Talál maradtam ki a gimnáziumból, s ezért hatalmas ruhát kaptam apától. A társaságtól kaptam a nevem. De mire is kíváncsi maga? Ha nem csalódom, valami „elkizsért” akar. Hogy mit csinálok egész nap, mi a foglalkozásom, s ehhez hasonlók. Mondom kérdés nélkül is. Egy: senkinek semmi köze az egészhez. Kettő: magát jobban elviselem, mint általában a „hivatalos fejeket”. Ezért adok néhány szöveget.

— Ahogy lezártam a tanulóveimet (kicsapták a gimnáziumból) munkát vállaltam az építőiparban. Hordtam téglát, állványozni segitettem, egy hónap múlva már kezembe vehettem a malteros kanalat. Kedvem is lett volna a dologhoz. De a szüleim állandóan morogtak, hogy tróger lettem. Jó, válaszoltam, s egy másfajta melót kerestem. Szövetkezetbe vettem fel, kifutónak. Hordtam a 10 deka parizert, kávét, a központból a telephelyekre a leveleket stb. De ez nem nekem való: egy hónapja csövezek. Persze ez nem igazi, hiszen otthon adnak zsebpénzt, meg kaját. Újból be akarnak íratni az iskolába.

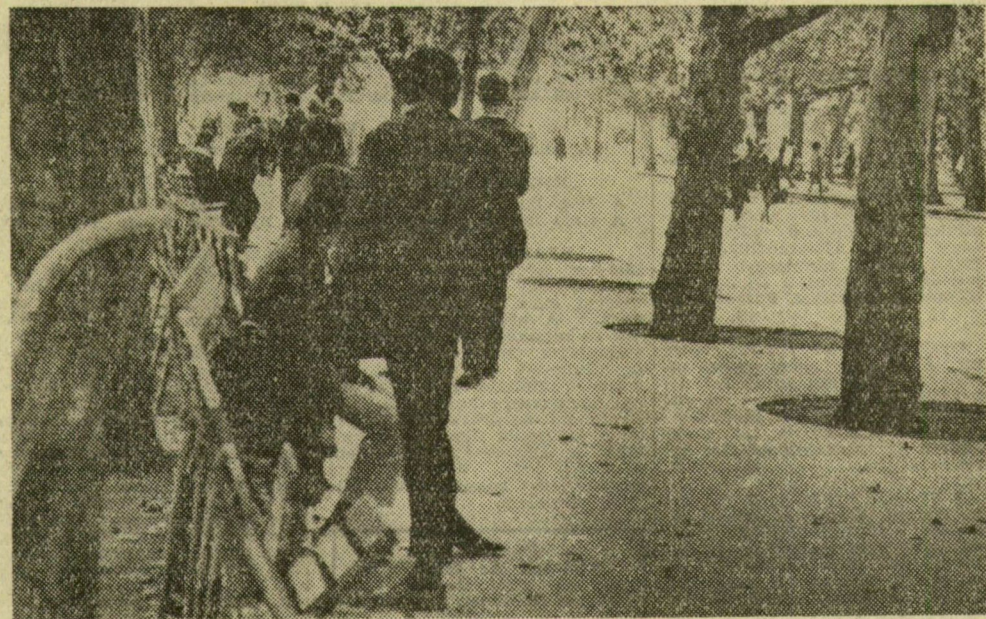
„Csendes” hirtelen felugrik a padról, s a korzó közepére szalad, most veszem észre, hogy egy hároméves forma kisgyerek fölbukott. Fölsegíti, még a port is leveri a gyerek nadrágjáról.

— Miért tettéd? — kérdelem.
— Kedvelem az apróságot.
— Van testvéred?
— Igen. Egy húgom.
— Mindig szoktál segíteni?

Arca megmerevedik, látom, megelégtelte az őszinteséget, így felel: „Nem vagyok én népijelítéti intézet”.
— Te Sándor, mi dolog van egész nap?
— Semmi.
— Nem unod magad?
— Nem. A „havcsikkal” (barátokat jelent) mindig rendezünk valami jó műsort.

— Például?
— Délelőtti séta van. Körülnézünk a múzeum előtt, esetleg kifogunk néhány lányt. Bejárjuk a „cittit”, s megfordulunk a piacon is.

— A piacon?
— Igen, vigyorodik el — itt szerzünk kaját. Nem,

Somogyi Károlyné felvétele

Délelőtt 10 óra a Széchenyi téren. Nyit a Zsibongó

nem azért, mert nem volna rá pénz, inkább a hecc kedvéért. És izgalmasabb. Van két botunk, amelyeknek végeire hegyes szöveget szereltünk. Három alkuadnak a portékára, kettő a lábuk között, eloperálnak valamit a bottal. Paradicsompaprikát, kórtét, almát, néha még kolbászt is. Aztán mindannyian megesszük.

Mint, aki tudatni akarja, hogy nem kíván többet nyilatkozni, föltápaszkodik, rágyújt egy cigarettára és elindul a Csemege-üzlet felé.

2.

Gondozatlan, helyesebben mesterkélten gondozatlan hajú lány, lehet vagy 18 éves. Szemeit kék és fekete ceruzával vastagon kihúzta, szemöldökén ezüsfesték nyomta. Neve „Dézi” vagy Mária.

— Miért nem az igazi keresztnevét használja? — kérdelem.

— Mert prosztói. Zsenfro, hogy mindenkinek Mária a neve.

— Mi a foglalkozása?
— Az, ami a P. Howard-könyvekben a titkárnak: magánzó vagyok, kérem.

— Szokott könyveket olvasni?
— Igen. Legtöbbször P. Howardot, meg a zsiniban kapott sárga fedelűeket.

— Tudja, ki volt Rejtő Jenő?
— Persze. Aki magyarra fordította P. Howardot.

— Mondja, Mária, maga kihez tartozik a társaságban?
— Fontos ez?

Néhány perc is eltelik, míg válaszol.

— Tulajdonképpen mindenkihez, de most lehorgonyoztam.

— Hogy érti, hogy mindenkihez?
— Ahogy mondtam az előbb. Jártam Csadával, „Csendes”-sel, a „Kalapos-sal”, a „Mérnökkel” és a „Fater”-al.

— Eszreveszem, hogy a többiek minket figyelnek. Csak az egyik fiú marad komor, a többiek nevetnek.

— Mit jelent ez magánál, hogy „járt” velük?
A társaság közbeszóli: „Na, mondd Dézi neki, hadd csurogjon a nyála”. Mindenki újból nevet. Dézi, azaz Mária nem ütközik meg ezen, s kimértén válaszol: „A házi-bulikon mindenki egyforma. Sokszor csak a hangulat érdekel, mindenki velünk voltam már úgy is...”

Megtudom, hogy hol tartják az összejöveteleket. Ott, ahol éppen „kukcs”, azaz lehetőség és hely adódik. Valamelyik fiúnál vagy leánynál, leginkább délelőtt. Mária középiskolába jár még, s szülei nem is ismerik jelenlegi körülményeit. Tavaly tavasszal apja, anyja két hónapra külföldre utazott, s ő egyedül maradt. Egy ártatlan iskolatársa révén megismerkedett a sráccal, akik két hónap alatt — Mária szavaival — felnőtte avatták. De lássuk, ki is a „Mérnök”?

3.

— Miért kapta ezt a nevet?

— Mert műgyetemista voltam.

— Hogy került a magánál sokkal fiatalabbak közé?

— Mi lesz ebből, riport vagy tanúkihallgatási jegyzőkönyv? — válaszol kérdés-sel. Mint, aki később mégis meggondolja magát, lassan beszélni kezd: — „Kicsaptak az egyetemről, mert ellop-tam egy szobatársam ösz-töndiját. A gyerekekkel itt jöttem össze. Berugtak és nem volt pénzünk, hogy fi-zessenek. Volt velük két lány is, s azt mondták, hogy az egyiket feldobják, ha rendezem a számlát.

— Melyik volt az a lány? Szemével int Mária felé. Rögtön magyarázattal is szolgál: — „Amióta találkoztunk, együtt vagyunk. Csak velem jár, a többieknek ő már tabu.”

— Tudja, hogy Mária még középkorú?
— Igen. Tudom.

— Szereti?
Hatórozatlan mosoly az arcon. Megkérdelem, hogy gondol-e a nőülésre, elveszi-e Mária feleségül? A válasz egyértelmű: „Ne nézzen ostobának”. A „Mérnök” is bezárta a témát.

4.

A „Fater”-nek nevezett fiatalember határozott megjelenésű, szolidabban öltözött, mint a többi gyerek. Foglalkozása alkalmi munkás, munkahelye, a szegedi Tiszapályaudvar.

— Igen, a placcon szolgál — ha elfogy a pénzem. Ezt a fajta foglalkozást szeretem, mert ott ismerem a körülményeket, tudom mit várhatok. Akkor dolgozok, amikor akarok, nekem nem dirigálhatnak hónapról hónapra. Rendesen érettségiztem, 4,1 a végzőnyitványom átlaga. De nem vettek föl az egyetemre, öngyilkos akartam lenni. Kimentek a gyomrom, még műveskezelést is kaptam. Egy haverom vitt le az állomásra, meglepődtem, hogy aránylag milyen könnyen lehet egy éjszaka 100–150 forintot is keresni. Megszoktam a zsákokat.

— Mit szólnak ehhez a szülei?
— Semmit.

— Otthon él?
— Ha úgy értette, hogy náluk-e, nem, nem lakom náluk. Elváltak. Anyám újból férjhez ment, s az új palija nem bír. Nagymamánál lakom.

— A galeriba mikor vették be?
— Ez nem galeri kérem, mi nem vagyunk sem hippik, sem tinédzserek.

— És a csavargások, a beszerző körutak, a kétes házibulik?
— Bizonyítsa be. Utána majd tárgyalunk.

— Az előbb beszélt egyikük róla!
— Biztos részeg volt.

Falba ütköztem, úgy lát-szik, ez az a határ, ameddig a beszélgetés terjedhet. Még egyszer megpróbálkoztam az újabb kérdéssel.

— Mondja, mi a célja ma-gának? Gondolja, hogy hosszú távra jó lesz ez a jelenlegi felfogás? S ekkor ész-

revtettem a fiatal ember szemében a bizonytalanságot.

— Mi szeretett volna lenni?

— Tornatanár.

— Másfajta hivatásban és szakmában is lehet rendes, becsületes elfoglaltságot találni — próbálom gondolatait megfogalmazni. A „Fater”, azaz Károly most már nem is leplezi érzéseit. Csöndben megkérdezi, mit kellene tenni, hogy valami „rendes dolog” után nézzen, valami komolyabb sikerüljön neki.

5.

Lehetne idézni a másik lánnyal, meg a többi fiatal-emberrel folytatott beszélgetést. Nincs rá szükség, hiszen alig volt különbség mondikájuk, s az itt leírtak között.

De a mesterkélten magyarázott életszemlélet az agyon-koptatott ruhával, piros zok-nival, magasnyakú trikóval fűszerezett kihívás mögött kiábrándultságot, elszomorodást véltem fölfedezni. Valahogy ok nélkül, megmagyarázhatatlan muszájból majmolják a furcsa és ért-hetetlen „divatot”, amely arra törekszik, hogy viselőit, híveit mássá tegye a többi embertől.

A „Csendes”, a „Dézi”, a „Mérnök”, a „Fater” talán még nincs a körön kívül. Számukra más lehetőség is van. Állítom, hogy felszíne-ségük mögött legtöbbször nincs komoly romlottság.

Furcsa és zabolátlan eme-rgiájukat talán jó vitorlába is lehetne fogni. Receptet adni nagyon nehéz. De megoldást feltétlenül találni kell.

Mert viszonylag sok fiút és lányt látok hasonlóan céltalanul sétálni a múzeum előtt, a sétányokon. Sok fiút és lányt, akik jelenleg a senki földjén vannak, s akiket vissza lehetne hozni az igazán becsületes embe-rek közé.

Matkó István

„Hol volt, 11 óra után?”

Mindenkit érhet betegség, amely hosszabb-rövidebb időre ágyhoz köti az embert. Aki kiesik a munkából, az hiányzik annak a kollektívának, amelyhez hozzákötődött. A betegnek jólesik a látogatás még akkor is, ha az egy kicsit hivatalos jellegű. Legkivált persze az esik jól, ha a munkatársak nyitnak rá ajtót, kedveskednek pár szál virággal, édes-séggel, apró ajándékokkal. Az üzemi kifizető helyekről, hivatalból szakszervezeti társadalmi munkások látogat-ják otthonukban a munká-ból kiesőket, míg ahol nincs üzemi kifizető, ott ezt a sze-repet az SZTK ellenőrei, be-teglátogatói veszik át.

férjével ment el hazulról gépkocsival. A betegellenőri felhívást a szomszédasszony nem akarta aláírni, sem át-venni, mivel nincsenek be-szédés viszonyban. Cs. Jó-zsefné ki tacsikutyája ki-sért ki bennünket. Örült, hogy kiszabadulhatott az el-kerített udvarból. A fémfel-dologzó vállalatnál, Cs. Jó-zsefné munkahelyén kell majd elszámolnia, hogy hol volt 11 óra után. Az üzemi társadalombiztosítási tanács 1–3 napra megvonhatja tőle a táppénzt.

Majd szidja az SZTK-t

Évi 80 millió forint

A szimulánsokról, a kép-zelt betegekről ezúttal nem szólnunk. Annyi bizonyos, hogy akadnak notórius táppénzesek, akik gondolnak egyet és kiíratják magukat a munkából néhány napra. Az ilyenek azt hiszik, hogy az orvost be tudták csapni, holott önmaguknak hazud-nak.

Táppénzként tavaly 80 mil-lió 171 ezer 461 forintot fi-zetett ki Csongrád megyé-ben a Társadalombiztosítási Igazgatóság. Az összeg je-lentősebb része, 55 millió 318 ezer 308 forint Szegre-de esett. Ebben nem szerepel a gyógyszer, az orvosi és kór-házi kezelési költsége. Ezek az adatok is amellet szólnak, hogy nem szabad viz-szaélni a társadalmi gon-doskodással, élni viszont ve-le minden biztosítottnak jo-ga van.

A türelmetlen

Dr. Szentgyörgyi Károly SZTK-ellenőrről a Petőfi Sándor sugárúton Cs. Fe-rencnéhez, az Április 4 Ktsz egyik szocialista brigádv-ezetőjéhez kopogtunk be. Nemrég műtöttek. Fent járt, lábadozó beteg. Állapotával azonban türelmetlen, mint általában olyanok, akik rit-kán betegek.

— Munkahelyemen 17 éve dolgozom — mondotta —, de még soha egyetlen napig sem voltam beteg. Ezért is vagyok türelmetlen, szeret-nék már munkatársaimmal lenni.

Brigádja tagjai közül va-laki mindig meglátogatja. Törődnek vele, figyelmesek iránta.

Nem beszélnek egymással

A Rákóczi utcában Cs. Jó-zsefné az adatok szerint fekvőbeteg. Délelőtt tizenegy óra után azonban nem ta-láltak odahaza, noha 9–11-ig lehet csak távol, or-voshál, gyógyszerárban. Szomszédasszonya szerint

K. Dezsóné a Galamb ut-cában a megadott címen nem volt található, mint beteg. Korábban ott lakott, a cím-változást azonban nem je-lentette be. Ez sajnálatos, mert táppénzét a régi cím-re kézbesítik, s mivel a pos-tás nem találja meg, a pénz-t a budapesti leszámítolóba küldik megőrzésre, amíg a páciens nem jelentkezik ér-te. A „címzett ismeretlen” — küld majd értesítést a posta az SZTK-nak, K. Dezsóné pedig saját hibája miatt szidja az SZTK-t, csodálko-zik, hogy a régen beadott táppénzes utalványra még mindig nem küldik a pénzt. Hetek telnek bele, amíg táppénzéhez jut, mert az SZTK nem nyomozóiroda, hogy azonnal nyomába szegődhessen a hibát vétő páciensnek.

Demizson a betegágyánál

A Györgyöt a Szent An-tal utcában nem a megadott házszám alatt találtuk, ha-nem egy másik házban. Va-laki valahol elírta az adatot. Rajtunk kívül a két hónapja fekvő beteghez csak a hoz-zátartozók nyitottak ajtót. Üzeméből, a falemezgyárból, ahol kőművesként dolgozott, senki sem látogatta meg. Fájó ez a mellőzés, az em-bert olyan érzés fogja el en-nek tudatában, mintha át-néznének rajta, mint egy üvegajtón. Az ellenőr termé-szetesen azt is meglátta, hogy a betegágyánál ötliteres demizson teli borral „vidá-mítja” a kőművest, aki be-vallozza, hogy jót tesz a po-harazgatás a gyógyulásának. A tény egyszerű: közeli ro-konai az utcán leültették, kartörést és agyrázkódást szenvedett. Túl azon, hogy emiatt indult-e eljárás, az SZTK az okozott sérülés mi-att jogosan követeli majd a maga részét. Sokba kerül valakinek A. György beteg-sége: az SZTK mindentéle költséget behajt majd a ve-rekedőn.

Ezúttal olyan fekvőbeteg-gel nem találkozunk, aki visszaélt volna a társadalmi gondoskodással. Akiket meglátogattunk, valóban betegek voltak, nem szimulánsak.

Lódi Ferenc

Vasárnapi levélkézbesítés

A közelmúltban arról ol-vastunk a napilapokban, hogy a Posta Szabolcs, Haj-dú és Szolnok megyében megoldotta a levélkézbesítést a hét utolsó napján, vasár-napon is. A péntek este, il-letve szombat reggel fel-adott leveleket a postások eddig csak hétfőn tudták ki-kézbesíteni a címzeteknek, noha vasárnap is dolgoztak, vitték az újságokat az előfi-zetőknek. A kis vidéki pos-tahivatalok vasárnap délelőtt is nyitva tartanak. Ebben az időben általában már befut-nak a szombati levelek, ame-lyet a kézbesítő vasárnap is széthordanak.

A Szabolcs, Hajdú és Szol-nok megyei példa nyomán érdeklődtünk a Szegedi Pos-

taigazgatóságon: vajon ez a kezdeményezés alkalmazha-tó-e a Szegedi Postaigazga-tóság gyakorlatában is? Dr. Hódi István, a Szegedi Pos-taigazgatóság helyettes veze-tője arról tájékoztatót, hogy e probléma megoldása, a vasárnapi levélkézbesítés ügye országos érvényesítés-re most van érdemi döntés előtt a posta vezérigazgató-ságán. Az előzetes tájékoz-tatás szerint az ügy úgy ren-deződik, hogy belterületi kézbesítés vonatkozásában azokban a községekben, ahol 2–5 kézbesítő dolgozik, no-

vember 1-től — a szegedi járás községeit is érintően — meghonosítják a Szabolcs, Hajdú és Szolnok megyei példák nyomán a vasárnapi kézbesítést. A Szegedi Pos-taigazgatóság területén en-nek bevezetése mintegy 200 községet érint. Az új rend-szer bevezetése bizonyos vo-natkozású átszervezést is je-lent a munkában és mód nyílik arra, hogy az addig vasárnap is dolgozó, napila-pokat kézbesítő postások megérdemelt szabadnapjuk-hoz jussanak.

VASÁRNAP, 1963. OKTÓBER 6.

DEL-MAGYARORSZAG 9